

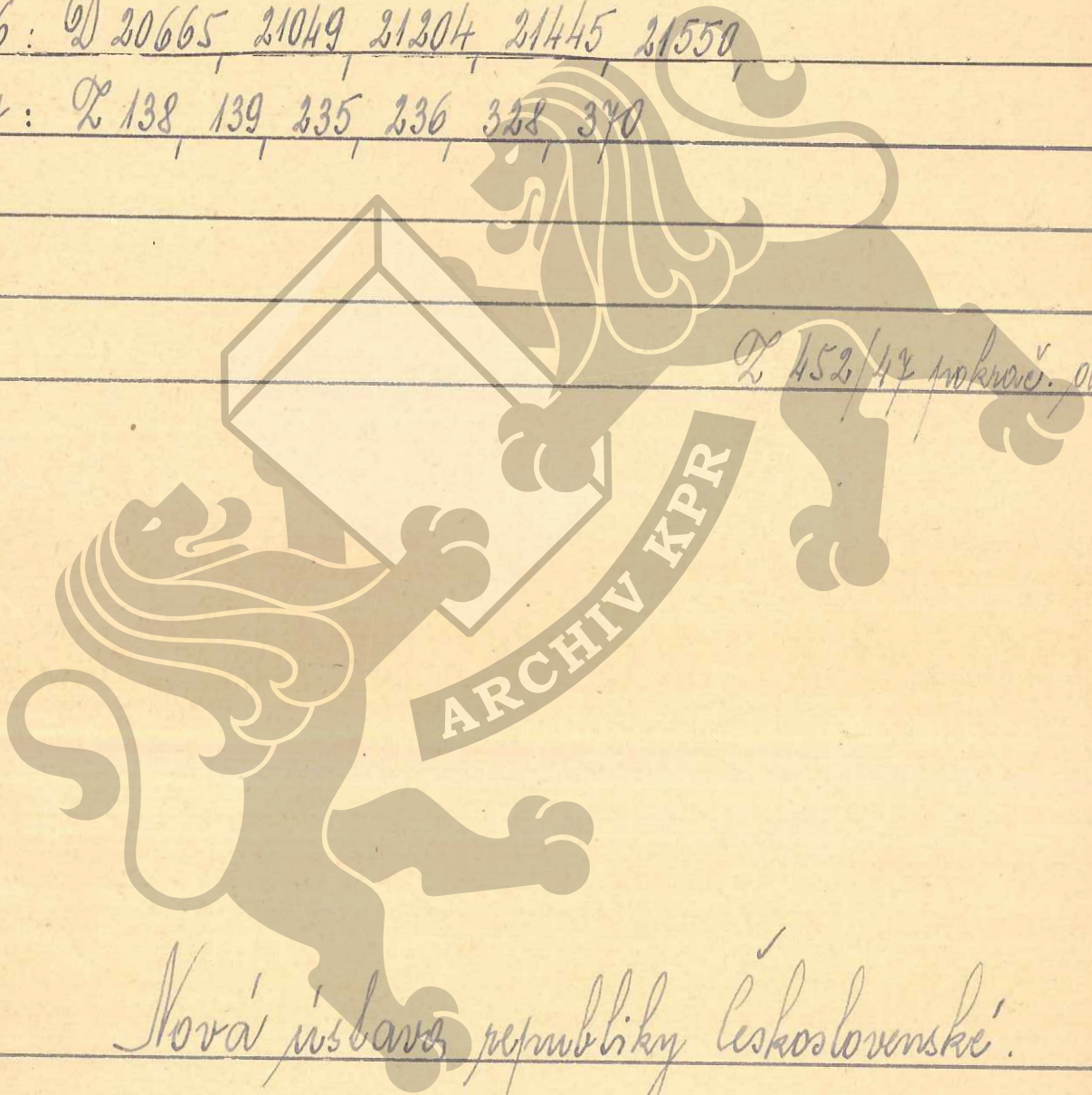
Číslo T.

ARCHIV
KANCELÁŘE PRESIDENTA REPUBLIKY

1946: D 20665, 21049, 21204, 21445, 21550,

1947: L 138, 139, 235, 236, 328, 370

L 452/47 pokrač. dalsi.

Nová ústava republiky československé.

inv. č. 2052

Čís.D 21.046 146. uje

D 20665/46
Sub D-21049/46
přídl. 3/12 D-
Procházka

Z á z n a m ze dne 30. listopadu 1946.

Pan president přijal 29. listopadu t.r. deputaci Ústavního výboru. Rozhovor zachytil a zpracoval v.r. Novák z ČTK. Zpráva byla po doplnění schválena panem presidentem a dána k dispozici dennímu tisku.

Z a l o ž i t i !
V Praze dne 20. prosince 1946.

ARCHIV KPR

- 1) Pro sbírku projevů z jednání rozhovor
- 2) sl. Sedivá k vypracování originálu
Pro sbírku originálů mesale 13/XII.46 Sedivá.
- 3) pan Dr Procházka

Spisovna
24. XII. 46 Pokorný
Došlo: .....
Založeno: 13. XII. 1946

sub 2 370/47
I. část paragrafu
"Hlava"

Domáci zpravodajství ČTK. - 1 -

30.11.1946.
6-

Ústavní výbor u presidenta republiky.
=====

R - Nk ČTK P r a h a 30.listopadu. Ústavní výbor Národního shromáždění vyslal v pátek 29.listopadu na pražský hrad delegaci, aby informovala presidenta republiky o zahájení porad, z nichž má vzniknout nová ústava Československé republiky, a aby si vyžádala presidentovo dobrozdání o některých zásadních problémech, jež při této práci budou řešeny. Pan president přijal delegaci ve své pracovně za přítomnosti vedoucího odborového přednosty své kanceláře dr. Jíny.

Předseda ústavního výboru, který byl zvolen 7. a ustaven 13. listopadu, dr. Oldřich John, pozdravil presidenta republiky a pravil m. j.:

Dílo, které máme vytvořit, má být ohniskem nového právního řádu našeho státu a předpokladem pro šťastný rozvoj obyvatelstva jeho zemí. Ke zdaru této práce je třeba jednak souhlasu lidu, ale také vůdčí demokratické ruky. Proto přicházejí zástupci výboru Ústavodárného Národního shromáždění, který má vypracovat novou ústavu, k presidentovi republiky. se žádostí, aby při jejich práci jim byl nápomocen.

Pan president uvítal členy ústavního výboru na Hradě, poděkoval jim za návštěvu a za možnost, kterou mu svou návštěvou poskytli k rozhovoru. Nebude to možná - pravil - rozhovor poslední, jistě budu moci také později, až vaše práce bude ve vývoji, pojednat o jejím postupu, o otázkách, které řešíte, a o nesnázích, které se při práci vyskytují. Budu snad při různých příležitostech míti možnost povědět vám svoje stanovisko k problémům, které byste přesně formulovali. Vítám tuto příležitost také proto, že při jednotlivých

fl.

pokrač.

I. pokrač. zprávy: Ústavní výbor ..

je
problémech uslyším, jaké stanovisko Čechů a jaké
je stanovisko Slováků k jednotlivým otázkám. A podle toho všeho
budeme moci zařídit všechny svoje práce.

Na vaši činnost - pravil president dále - a na práci, kterou
zahajujete, se dívám neobyčejně vážně. Je to věc základního významu,
o kterou nyní půjde. Vám - jak vím - je jasné, jakou práci máte,
kterou máte připravit a dokončit, aby mohla být předložena parla-
mentnímu plénu. Na druhé straně se pak dívám na vaši práci i na
váš úkol poměrně dosti optimisticky. Myslím, že především je k vaší
práci třeba dobré vůle všech. Nepochybuji, že té dobré vůle na všech
stranách je tu v celku do té míry, že se snahám nás všech podaří
tuto práci zdárně přivést ke konci.

Svoje stanovisko a svoje názory velmi rád vám řeknu o každé
z otázek, jež musí být při vaší práci řešeny, ale to ovšem nezna-
mená, že moje názory jsou nezměnitelné nebo nedotknutelné. Rád usly-
ším vaše názory, rád uslyším, jaké je zejména stanovisko slovenské
a podle toho se eventuelně při definitivním rozhodování všechno
upraví. Jinak bude můj úkol spočívat především v tom, abych pozoro-
val, jak se jednotlivé strany české i slovenské na věci a jednotli-
vé jejich problémy dívají, jak celá diskuse o ústavě probíhá a
vedle tohoto pozorování bude mým úkolem, abych pomáhal k
dohodě tam, kde by mohly vzniknout přílišné rozpory. To je můj
hlavní úkol. Můj postup bude zejména v tom, aby jednání bylo v době
parlamentního projednávání nové naší ústavy vedeno hladce, aby
diskuse, vzájemné ujasňování a ^{vá}probojování a uplatňování názorů
se dělo bez nesnází, bez obtíží a hlavně bez krisí, a aby konečně
celkové dílo nové naší ústavy bylo jednomyslně přijato všemi

pokrač.

III. pokračování zprávy: Ústavní výbor!.....

Duch, kterým rozprava bude vedena, musí býti nesen dobrou vůlí na všech stranách. Žádná strana a žádná skupina se nesmí uchýlovat k taktice, která vede k tomu, abychom žádali více jenom proto, že chceme dostati aspoň něco. Tak aspoň já se na věci dívám: jít na to s absolutní objektivností a s naprostou tolerancí, s plnou a otevřenou upřímností. Kdyby nastaly nějaké sporné otázky, je vždy třeba jíti věci na kloub. Je třeba znát opravdu upřímné mínění jednotlivých činitelů, je třeba vědět, co si skutečně myslí. Proto se tolik dovolávám dobré vůle u všech a také u Čechů i Slováků.

Vedle toho je nezbytno, aby rozprava v ústavním výboru byla od prvního okamžiku jasná, aby se nevytvořilo v něm prostředí, ve kterém by jednání bylo jakýmsi výměnným obchodem. Důvody pro i proti v každé otázce mohou přinášet sporné názory ideové nebo zájmové. U ideových názorů rozhodně argument. U zájmových názorů rozhoduje zájmová síla a konec konců, kompromis. Ale i v takových případech nesmí nikdy padnout dobrá vůle a plná upřímnost. Vášnivá konflikty by nevedly k ničemu. A jestliže to půjde tak, jak říkám a jak to zde hájím, tak se vám práce s naprostou určitostí plně vydaří.

Ostatně, těch problémů, o kterých mohou býti sporné názory, nebude mnoho. Proto musí býti co nejdříve formulovány zásadní otázky a jednotlivé politické strany české i slovenské musí co nejdříve jasně vyjádřit svoje stanoviska. To také musí udělat všichni ostatní příslušní a směrodatní činitelé čeští i slovenští.

Slovenští poslanci dr. Štefan Kočvara a Ladislav Holdoš doznali, že slovenští činitelé nedospěli dosud k dohodě ve všech otázkách, fi.

.pokr.

IV. pokr. zprávy: Ústavní výbor.....

konstatovali však také, že na Slovensku je naprostá dobrá vůle a snaha, aby v době nejkratší se dospělo ke konkrétním výsledkům. Posl. dr Kočvara rozvedl při tom myšlenku, že pro Slováky nemůže být jiného východiska, než-li Československá republika, a poslanec Holdoš projevil přesvědčení, že zdar práce na nové československé ústavě přinese také jisté usměrnění k politickému životu na Slovensku.

V zprávě bylo potom nadhozeno několik otázek, které se mohou státí spornými. Je to na prvním místě otázka tří zemí - české, moravskoslezské a slovenské - anebo otázka dvou zemí - českomoravské a slávenské. Dále je otázka, mají-li zůstatí země a okresy, anebo zda-li mají býtí zřízeny oblasti a župy.

Pan prezident upozornil, že těmito otázkami se zabýval již ve své knize "Demokracie dnes a zítra", formulované v podstatě roku 1942 v Londýně. Nevíme - pravil - jaký názor nakonec převládne. Přijmu to, pro co se rozhodne většina.

Slovensko - dovozoval pan prezident dále - musíme vzítí jak je, abychom v rozumné míře slovenaké požadavky uspokojili. A podle toho jak věci zařídíme na Slovensku, zařídíme se potom v zemích českých. Nejprve musíme vyřídít otázku "Češi a Slováci" a podle toho, jak ji vyřídíme, budeme řešít všechny otázky ostatní.

Posl. dr Alexej Čepička připoměl, že u nás nepůjde o ústavu jako o projev mocenského boje. Neodchýlili jsme se od zásadních otázek, jež byly motíven revolučních dnů květnových roku 1945. V tom

je podklad pro presidentův optimismus ve zdar práce. Posl. dr Procházka pak konstatoval, že k práci na ústavě přistoupili všichni s pocítem odpovědnosti a s vědomím, že ústava musí býtí věcí dohody všech

V pokračování zprávy: Ústavní výbor...

/1/ politických složek lidu českého i slovenského a také odrazem nynějšího skutečného života politického, hospodářského i kulturního. Předseda dr. John pak nadhodil, že při práci přijdou také četné nové problémy, s nimiž tvůrci první československé ~~ústavy~~ ústavy se nasetkali.

Pan prezident na to pravil:

Budete při práci na nové ústavě formulovat také zásady nové sociální politiky pro budoucnost a do značné míry také zásady nových úkolů státu ve věcech sociálních. První naše ústava byla budována na základech individuálního práva majetkového. Není pochybnosti, že budoucí ústava bude mus^{et} býti v tom směru rozšířena a že problém majetkového práva bude formulován asi tak, že republika uznává jednak majetkové práva individuální, jednak majetkové práva kolektivní /státní/ a eventuelně i majetkové právo družstevní. V nějaké formě musí býti v nové ústavě řečeno, že naše republika je nejenom lidová, nýbrž také sociální. Při tom ovšem všechny politiky sporné a běžné věci bude třeba ponechat pravidelnému pozdějšímu zákonodárství.

Při rozebírání pojmu "socialisující demokracie"

pan prezident poznamenal:

Právníci budou proti tomuto mému termínu "socialisující". Právo chce stanovit faktický stav a nikoli vývojový proces. Právo musí zachytit vývoj v určitém momentě a na určitou dobu jej stabilisovat. Slovo nikdy nevyjadřuje plynulost života a zejména ne v právu. Právo chce přesností, plynulost je nepřesnost. Když mluvím politicky, užívám záměrně slova "socialisující", abych naznačil přechodnost doby. Vyjádřit to právně, bude

pokr.

VI. pokračování zprávy: Ústavní výbor.

daleko obtížnější, ne-li nemožné.

/1/ Minuly již doby - rozváděl pan prezident svoje myšlenky dále - kdy se ústavy dělaly na staletí. Ústava není naprosto nedotknutelná, dnes se velmi rychle mění život států i národů. To musíme i my mít na paměti. Každá revize ústavy musí ovšem odpovídat skutečnému životu. Musíme si být vědomi, že i svojí novou ústavu budeme muset časem revidovat, ale stejně zdůrazňují, že se nesmíme bát přesně fixovat jednotlivé ústavní předpisy. Musíme připustit možnost revize ústavy, ale musíme mít také odvahu věci přesně a právně naprosto přesně vyjádřit. Nebude to snadné. Nejvíce sporů vzniká z nepřesnosti a ústava musí být proto jako ze žuly vytesána.

Na přetřes přišly potom různé ústavní otázky speciální, na příklad otázka referenda, otázka presidentských voleb a zvýšení presidentské pravomoci, otázka parlamentního systému jednokomorového nebo dvojkomorového, o kterých se rozhovořil vedle ostatních přítomných poslanec dr. Jaroslav Řehulka.

O účelnosti rozšíření presidentské pravomoci se vyslovil pan prezident v jistém smyslu skepticky a zdůraznil při tom, že je třeba vyvážení moci mezi jednotlivými ústavními činiteli.

Poslankyně dr. Milada Horáková upozornila ještě na některé předsudky, jež v životě politickém, sociálním i společenském se udržují na úkor žen.

Na konci rozhovoru, který byl velmi rušný, trval téměř

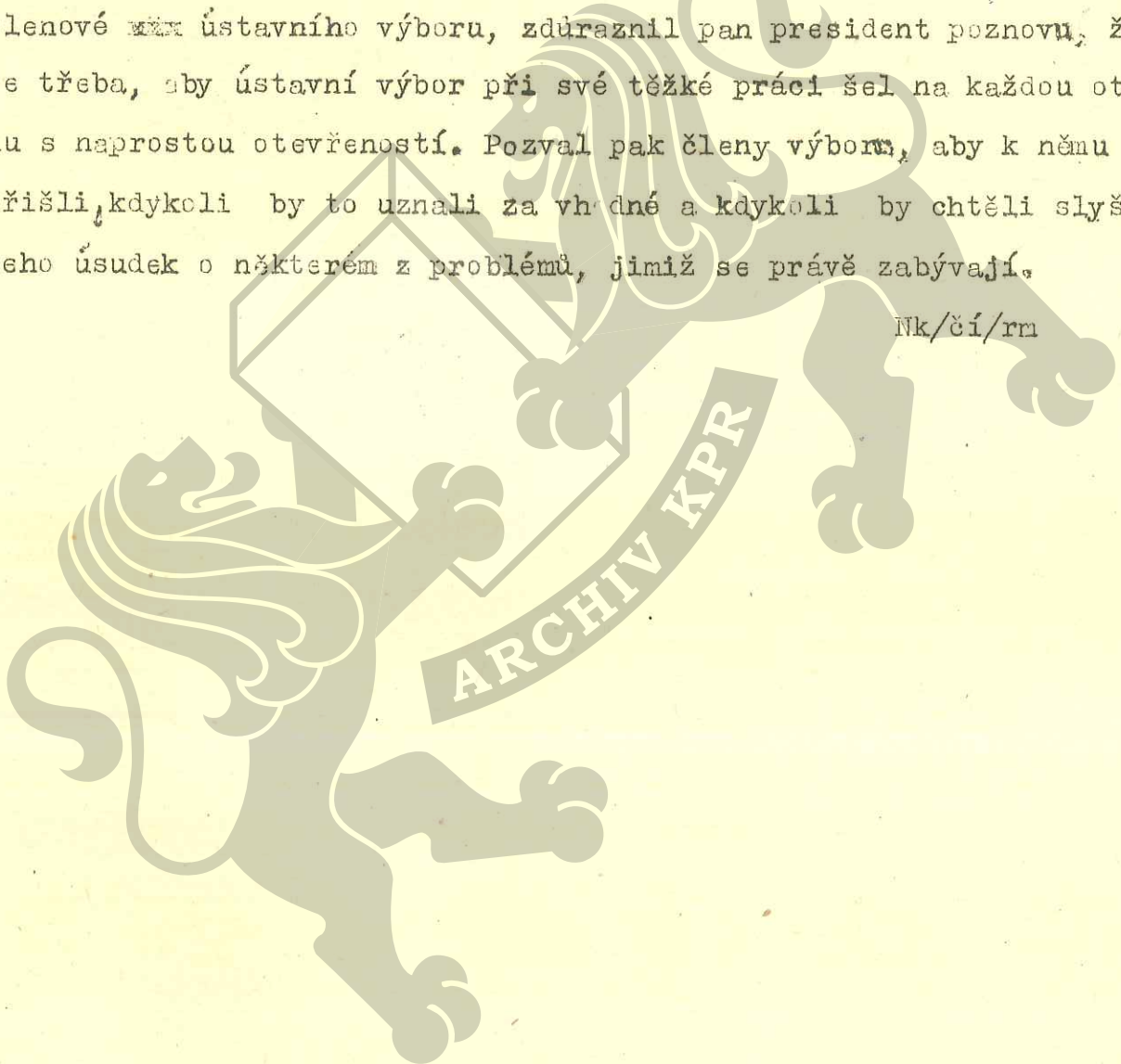
pokr.

VII. pokr. zprávy: Ústavní výbor....

2 hodiny a ve kterém zasáhli do rozprávy ^{několikrát} všichni ~~výstavníci~~ členové ~~ústa~~ ústavního výboru, zdůraznil pan prezident poznovu, že je třeba, aby ústavní výbor při své těžké práci šel na každou otázku s naprostou otevřeností. Pozval pak členy výboru, aby k němu přišli, kdykoli by to uznali za vhodné a kdykoli by chtěli slyšet jeho úsudek o některém z problémů, jimiž se právě zabývají.

Nk/čí/rn

fi.

KANCELÁŘ PRESIDENTA REPUBLIKY

ČÍSLO:	209.040/48 vyž.
DOŠLO DNE:	
ZÁROVEŇ VYŘÍZENO Č. J.	
PODATEL:	.....
	..... ze dne: .....
č. j.	.....
VĚC:	Nová ústava republiky - soupis nevyřízených a sporných otázek.
BUDIŽ VYPRAVENO:	.....
	1. poštou - poštovné kreditováno - poštovné hradí příjemce -
	2. dálhopisem
	3. poslem na dat. potvrzení
PISÁRNA:	Došlo: .....
	Napsáno: .....
	Porovnáno: .....
VÝPRAVNA:	Došlo: .....
	Vypraveno: ..... s příl. ....
	obyč., doporuč., dálhopisem, poslem
SPISOVNA:	Došlo: .....
	Založeno: 3. 11. 48 Turek
LHŮTA:	.....
UPOMENUTO:	.....
SKARTOVATI v roce	NESKARTOVATI!

REFERENT: dr. + rocházka

DŘÍVĚJŠÍ SPISY: 200661/48

OZNAČENÍ SPĚŠNOSTI: **SPĚCHÁ!**

PŘED založení:

1/ Ref. I/1: 26. 1. 48

2/ OTKa, hlásit
Hlášeno panu kancléři
26. 1. 1948

Y. Ballo

3/ OTPRES, odevzdat panu prezidentovi; jeden exemplář soupisu.

Stal se. 2. 11. 48
[Signature]

ARCHIV KPR

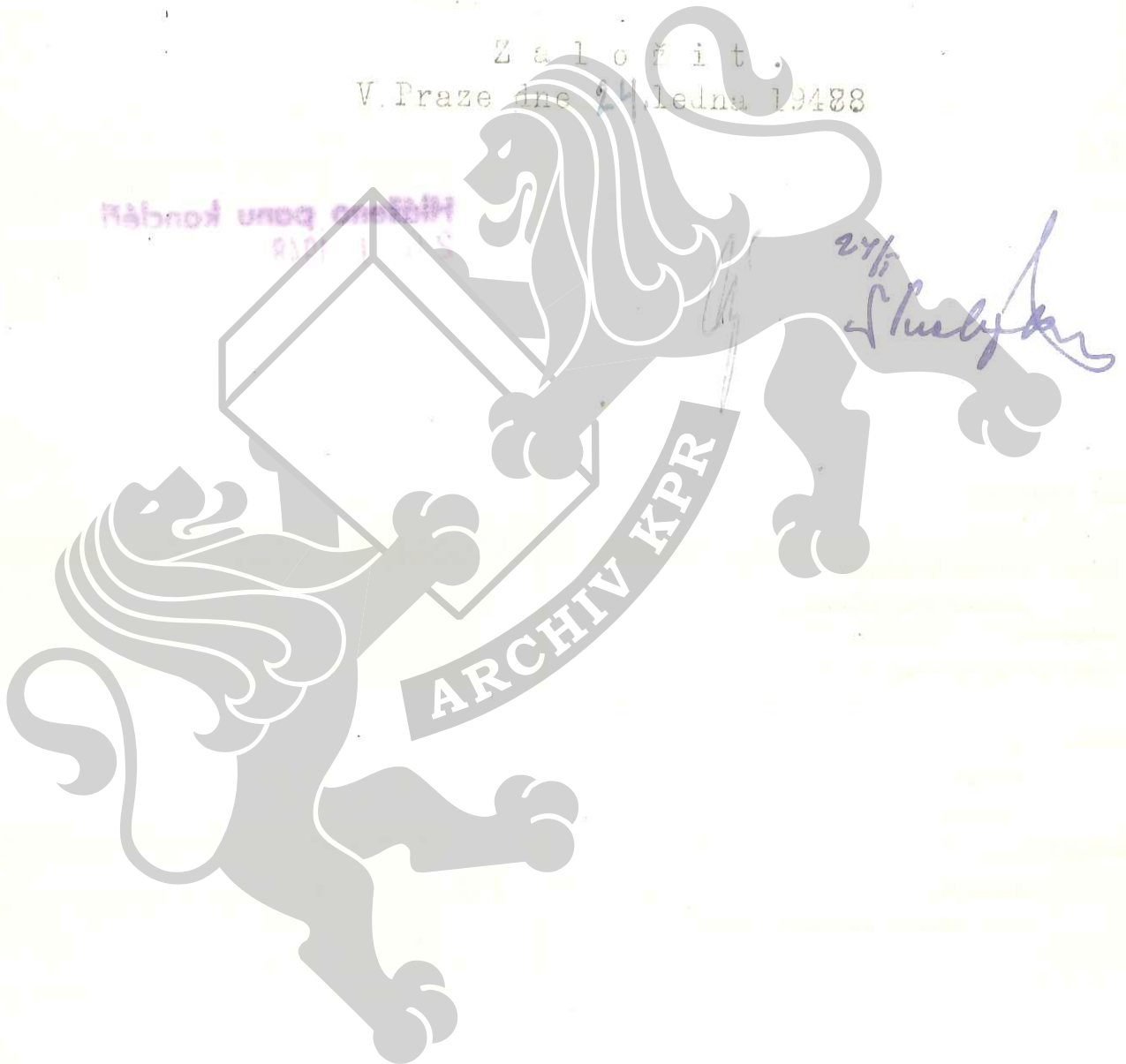
PO vyznačení zpět dr. + rocházkovi.

Pořizuje se soupis sporných a nevyřízených otázek
v návrhu nové ústavy.

Vzhledem k připravované návštěvě posl.dr. Johna u pana
presidenta se doporučuje soupis odevzdat panu prezidentovi
k informaci *před tímto návštěvou.*

Z a l o ž i t .

V. Praze dne 24. ledna 1948

Z á z n a m

---

ze dne 24. ledna 1948.

Včeřejšího dne mne v parlamentu žádal předseda ústavního výboru poslanec dr John o zprostředkování přijetí panem prezidentem. Chtěl by být přijat před 5. únorem t.r., do kdy mají strany předložit paragrafované návrhy na úpravu poměru Čechů a Slováků a kdy se má o věci radit Národní fronta.

Žádost dr Johna jsem předal panu vedoucímu odborovému přednostovi vyslanci dr Jínovi.

Pro informaci pana presidenta se připravuje připojený soupis nevyřízených a sporných bodů v dosud probraném návrhu nové ústavy.

*P. prezident rozhodl, že p. pod. dr. Johna
má jme 3. února 1948.*

*26/1
Halo se.
2/11*

ARCHIV KREB

S o u p i s

nevyřizovaných a sporných bodů v návrhu nové ústavy.

V soupisu nejsou uvedeny všechny sporné otázky, nýbrž jen ty, které byly označeny stranami za zásadní nebo které jsou jinak politicky významné.

Jsou to tyto body:

I. Základní ustanovení.

- 1./ Ústavní poměr Čechů a Slováků v celé své šíři.
- 2./ Administrativní organizace: župy /kraje/ nebo země ?
- 3./ § 1, odst.2, kde jsou proti sobě dva návrhy:

Zpravodajův:

„Svrchovaný lid vykonává svou moc volenými zástupci.“

Označeno KSČ za zásadní.

Ostatních:

„Svrchovaný lid vykonává svou moc volenými zástupci v zastupitelských sborech a /jinými/ orgány ustanovenými podle zákona.“

Anebo toto ustanovení úplně vypustit.

II. Práva a povinnosti občanů.

- 1./ Ústavní záruka nejen práva na vystěhování do ciziny, nýbrž i práva dočasně se vzálit z území republiky /§ 14/.
- 2./ Připuštění nestátních škol /soukromých, církevních/ /§ 22/.
- 3./ Regulace tisku /§25, § 27/.
- 4./ Právní postavení politických stran /§ 32/.
- 5./ Pravomoc jednotné odborové organizace a právo stávky. Jde o toto sporné znění:
„Zaměstnanci se sdružují v jednotné odborové organizaci a mají právo hájit v mezích zákonů své zájmy jejím prostřednictvím a prostředky akce, které ona určí.“

III. President republiky.

- 1./ Volba /§ 2/. Je nutno ještě uvážít otázku kvora a kvalifikované většiny i při užší volbě.

- 2./ Zastupování presidenta republiky v případě jeho onemocnění nebo zaneprázdnění /vláda, Stály výbor NS, nebo předseda NS?/ /§ 7/.
- 3./ Náměstek presidenta republiky /§ 9/. Jde o právo parlamentu zamítnout návrh vlády na zvolení náměstka a právo konstatovat, že překážka výkonu funkce u presidenta republiky pominula.
- 4./ Trestní stíhání presidenta republiky /§ 15/. Jde o to, kdo má podávat obžalobu, bude-li Národní shromáždění soudcem.

IV. Soudnictví.

- 1./ Nejvyšší správní soud - zachování či omezení jeho kompetence.
- 2./ Volební soud - otázka vůbec jeho existence, neboť zpravodaj nepodal žádný návrh.
- 3./ Ústavní soud - otázka vůbec jeho existence, neboť zpravodaj nepodal žádný návrh.
- 4./ Rozsah účasti a volba lidových předsedících u soudů /§ 1, § 7/.
- 5./ Sesazení soudců v případě nové organizace soudní /§ 10/. Podle dosavadní ústavy bylo přípustné, nyní nekomunistické strany žádají vypuštění.

V. Hospodářství.

- 1./ Kapitola je celá nedohodnuta. Jsou zde v podstatě dvě protichůdné tendence - marxistické a protimarxistické. Z jednotlivostí lze uvést tyto sporné body:
- 2./ Přípustnost dalšího znárodnování jen zákonem ústavním nebo obyčejným ? /§ 3, § 5/.
- 3./ Rovnoprávnost podnikání znárodněného, soukromého i družstevního /§ 3/ a ochrana drobného a středního podnikání /§ 11/.
- 4./ Zakládání nových podniků v odvětvích, která byla znárodněna /§ 6/.
- 5./ Plánování a občan /§ 15/. Povinnost občana přizpůsobit svou hospodářskou činnost plánu.

VI. Národní výbory.

- 1./ Zachování či zrušení územní samosprávy ? /§ 1/.
- 2./ Kompetence národních výborů /§ 4/. KSČ navrhuje podřídit nv veškerou veřejnou správu vůbec, i odbornou, dát nv právo vydávat „ všeobecná nařízení podle zákonů ” a „ střežit práva a svobody občanů a lidu a být mluvčími jeho vůle ; usnášet se na podnětech k opatřením, která jsou v zájmu veřejném ”,

proti takto široce vytčené kompetenci jsou ostatní strany.

3./ Přímá účast lidu na rozhodování nv /§ 5/.

4./ Podřízenost národních výborů ministru vnitra a vládě /§ 8/.

5./ Imunita členů národních výborů /§ 10/.

6./ Finanční hospodaření národních výborů /§ 11/.

Kapitola o vládě a parlamentu byla diskutována jen všeobecně. Nebyla vůbec projednána legislativně.

Návrh nové ústavy Československé republiky
ze dne 12. dubna 1948.

I.

Návrh přejímá valnou část textu, který byl dohodnut v ústavním výboru před únorovými událostmi. Věci, které byly tehdy sporné, ať věcně, politicky nebo jen formálně, jsou nyní navrhovány ve znění, které zastával generální zpravodaj.

II.

Formálně se návrh ústavy skládá ze tří částí:

1. Prohlášení /preambul/. V preambulu se zdůrazňuje cesta republiky k socialismu a boj proti reakci, jak se projevil v únorových dnech 1948. Dále prohlášení resumé stručně historický vývoj našich zemí a věnuje značnou část první republice. Češi a Slováci inspirováni ruskou revolucí si vytvořili 28. 10. 1948 samostatný stát. Po porážce dělnictva v r. 1920 se však podařilo úzké vrstvě kapitalistů a velkostatkářů zvrátit pokrokový vývoj naší republiky a v hodině nejvyššího nebezpečí nová vládnoucí třída, buržoazie, zradila národ tak jako kdysi šlechta. Spojila se s nepřítelem a připravila hanebnou smlouvu mnichovskou. Prohlášení pokračuje rozhodnutím zřít státní a socialistický. V tomto smyslu se nese podle závěru prohlášení obsah nové ústavy.

II. Základní články ústavy. Zde jsou ve 12 člancích shrnuty hlavní zásady nové ústavy. Je to návrh zpravodajův, který tuto část označuje jako jakési "republikánské desatero", které má znát každý občan /má se učit na školách, popularizovat atd/.

III. Podrobná ustanovení ústavy. Zde je obsažen vlastní obsah ústavy. Obsahuje 10 kapitol a 177 paragrafů.

III.

Kapitola 1. Práva a povinnosti občanů.

Tato kapitola obsahuje obvyklý katalog občanských svobod a povinností. Katalog je zde ještě rozšířen o t. zv. práva sociální, právo na vzdělání a o ochranu tajemství listovního, které je do ústavy převzato ze speciálního zákona 293/20 Sb. a rozšířeno o ochranu zpráv telefonických a telegrafických.

V par. 14 se připouští jen školy státní.

Par. 20 a 21 zavádí regulaci periodického i neperiodického tisku, která bude upravena dále zákonem.

Par. 25 stanoví zásadu, že zaměstnanci se mohou k zajištění svých práv sdružovat v jednotné odborové organizaci a mají právo hájit své zájmy jejím prostřednictvím. toto ustanovení bylo jedním z velmi sporných v době předúnorové. Tehdejší návrh totiž zněl, že zaměstnanci mohou hájit své zájmy "prostředky a způsoby akce, které určí jednot-

2

ná odborová organizace. "Mělo zde být dále výslovné prohlášení beztrestnosti stávky. Nyní jsou tato ustanovení opuštěna a znění paragrafu zeslabeno.

V závěru kapitoly /par.30 a sl./ jsou normovány povinnosti občanů: povinnost věrnosti, povinnost převzít veřejné funkce, povinnost práce ve prospěch celku, povinnost danová a branná.

Kapitola 2. Národní shromáždění:

N.S. se volí na 6 let. Má 300 členů. Volební právo je obecné, přímé, rovné a tajné. Zásada poměrného zastoupení není v ústavě zmíněna. Věková hranice je 18 a 21 let. Původně zamýšlené ustanovení o politických stranách, jejich vzniku a zániku, není do návrhu pojato.

Práva prezidenta republiky svolávat, ukončovat, odročovat a rozpouštět N.S. je zachováno /par.49, 50/. Návrh nového znění par.49 opouští zásadu periodicity parlamentu a přiklání se k parlamentu permanentnímu. Prezident by měl pak právo jen jej odročit, a to nejvýše dvakrát v roce, nebo rozpustit. Po květnové revoluci se stalo svolávání a ukončování jarních a podzimních zasedání v praxi formalitou.

Závazlost poslanců na straně je utužena tím, že návrh nepřevzal zákaz kategorického imperativu par.22 dosavadní ústavy, totiž že poslanec nesmí přijmout od nikoho příkazy. Praktický význam tohoto ustanovení byl ovšem již za první republiky illusorní.

Rovněž nepřejímá návrh ustanovení par.20 dos. ústavy o tom, že poslanec může být ustanoven placeným státním zaměstnancem teprve rok po tom, kdy přestal být členem N.S.

Další závažnou změnou je nová organizace a funkce předsednictva NS. Je 24 členné a mimo funkci předsednickou vykonává i funkci stálého výboru /par.66/ a podává autentický výklad zákonů a rozhoduje o ústavnosti zákonů a nařízení /par.65/. Funkce ústavního soudu není totiž návrhu ústavy známa. Stejně není obnovován volební soud.

Funkci dosavadního Stálého výboru má tedy konat předsednictvo. V době, kdy NS nezasedá

- 1/ buď proto, že je rozpuštěno,
- 2/ nebo proto, že jeho zasedání je skončeno nebo odročeno,
- 3/ nebo proto, že uplynulo jeho období,
- 4/ nebo konečně proto, že je jeho zasedání znemožněno mimořádnými událostmi,

setrvává předsednictvo ve své funkci. Může činit opatření ke kterým je jinak třeba zákona. Má stejnou působnost jako dosavadní stálý výbor. Změna je hlavně potud, že dosud nebylo lze vyhlásiti opatření, kterému odepřel souhlas jen prezident republiky. Nový návrh dává totéž právo vedle prezidenta republiky i předsedovi lády.

Kapitola 3. President republiky.

Kapitola tato se přidržuje v největší míře ústavy dosavadní. Nicméně i tu jsou některé více i méně závažné změny.

Ustanovení o volbě byla zcela převzata z dosavadní ústavy /par.68 návrhu/. Doporučení, aby bylo žádáno zvýšené kvorum a kvalifikovaná většina i pro třetí volbu, nebylo přijato.

Pro presidenta Budovatele /návrh mluví o druhém presidentu republiky/ neplatí omezení, že nesmí být zvolen více než dvakrát po sobě. /par.70/.

Rovněž zůstává nezměněno zastupování presidenta republiky vládou /par.72/ a volba náměstka /par.73/. Doplnky, aby totiž presidenta zastupoval stálý výbor nebo předseda či předsednictvo Národního shromáždění, aby dále parlament mohl konstatovat, zda nastala a skončila u presidenta překážka výkonu úřadu, přijaty nebyly.

Par.74 normuje prerogativy presidenta republiky v podstatě podle dosavadního par.64, nicméně s některými změnami:

Změna je při sjednávání a ratifikaci mezinárodních smluv. Jde však jen o změnu odbornou, nikoli politickou. Změna byla navržena všemi experty i komisí MZV, jejíž je kpr členem.

Přijímání a pověřování vyslanců a svolávání atd. parlamentu je beze změny.

Právo podpisování zákonů a vetování je rovněž přijato ve stejném rozsahu. Nebyly však přijaty doplnky, které měly zaručit, že v žádném případě se nemůže stát zákon zákonem bez podpisu presidentem republiky a doplněk, který by zabránil tomu, aby se lhůta určená k vetování zákona nedala zkrátit tak, že by se presidentu republiky prakticky oddělením předložení zákona jeho práva veta znemožnilo. Přijatá formulace je však zcela shodná s dosavadní formulací platné ústavy.

Právo poseství NS, udílení darů a pensí z milosti, jmenování státních zaměstnanců je nezměněno.

Důležitá je změna u jmenování vlády. Kdežto dosavadní ústava v par.64 odst.1.č.7 a v par.70 dávala presidentu republiky právo jmenovat a propouštět vládu resp. ministry, nová formulace v č.6 praví, že president republiky jmenuje předsedu a ostatní členy vlády, stanoví počet jejich členů a určuje, který z nich řídí to které ministerstvo a odvolává vládu, podala-li demisi, i její jednotlivé odstoupivší členy. To ovšem znamená podstatně omezení pravomoci presidenta republiky.

Právo býti přítomen a předsedat schůzím vlády je ponecháno a poněkud zlepšeno podle návrhu kpr, právo vypovídat válku a vyhlášovat výlečný stav je rovněž ponecháno, vliv vlády a parlamentu je však zesílen. Vrchní velitelství branné moci je ponecháno. Nově je sem pojato právo udělovat řády a vyznamenání.

Právo udílet milost ze soudních rozhodnutí je zachováno.

Náš návrh, aby byla na tomto místě upravena i otázka udílení milosti ve věcech disciplinárních a zejména i administrativních prezidentem republiky, přijat nebyl.

Je změněna formule slibu/formule slibu jsou změněny u všech ústavních činitelů. Slib zní: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu konat své povinnosti v duchu lidové demokratických řádů podle vůle a v zájmu lidu, dbát blaha republiky a šetřit ústavních a jiných zákonů."

Zásada neodpovědnosti a kontrasiğnace je podržena.

Obžalobu na presidenta republiky podává vláda a soudí ho Národní shromáždění. Tato koncepce je možná nyní jen proto, že prezident republiky nemá mít možnost propustit sám vládu.

Kapitola 4. Vláda.

Poměr mezi vládou a parlamentem je ponechán celkem stejně. Parlament však může vyslovit nedůvěru i jednotlivému členu vlády. Postavení vlády vůči prezidentu republiky je posíleno potud, že prezident člony vlády může odvolat jen tehdy, podali-li demisi.

Utážení a i zrychlení činnosti vlády je patrné z par. 91, který počítá nejen s vládními nařízeními k provedení zákona, nýbrž i s nařízeními jednotlivých ministrů.

Trestní stíhání členů vlády přísluší Národnímu shromáždění na obžalobu předsednictva.

Kapitola 5. Slovenské národní orgány.

V podstatě se ponechává dosavadní t.ř. kulhavý systém se speciálními orgány pro Slovensko, t.j. Slovenskou národní radou a Sborem poverenců. Jejich pravomoc zejména v moci výkonné je však podstatně připoutána na ústřední moc, vládu.

Slovenská národní rada.

Vykonává moc zákonodárnou ve věcech národní nebo regionální povahy, pokud nejde o věci celostátní nebo vyžadující celostátní úpravy. Výpočet této pravomoci je obsažen v par. 96 / péče o rozvoj slovenské národní kultury, podrobnější úprava školství, zčásti zdravotnictví, fondy a nadace slovenské, hranice obcí a okresů, technické otázky silniční, vodocestné, výstavby obcí a p., zvelebování zemědělství, veterinářství atd., řemeslo a maloobchod, slovenská statistika, věci poručenské a sirotčí/. Mimo to se může usnášet na zákonech, které jí přikáže celostátní zákonodárství.

Svolávání, odročování a rozpouštění SNR přísluší předsedovi vlády/ par. 102 /. Zákony SNR podpisuje m.j. předseda vlády. Má-li předseda vlády za to, že zákon SNR odporuje ústavě, celostátním zákonům nebo celostátnímu plánu, předloží zákon do 14 dnů vládě k rozhodnutí, má-li proti zákonu podat námitky. Prezident republiky nemá kompetenci v poměru k SNR. Návrh nemá též bližších předpisů o podání námitek proti zákonu SNR a o tom, kdo konstatuje, že zákon SNR je protiústavní. Členové vlády mají právo se účastnit kdykoli zasedání SNR.

Sbor pověřenců.

Sboru pověřenců přísluší na Slovensku veškerá moc vládní a výkonná mimo národní obranu, zahraniční politiku a zahraniční obchod.

Ve věcech zákonodárné působnosti SNR přísluší tato moc SP jako výkonnému orgánu SNR, ve věcech celostátních jako výkonnému orgánu vlád, a to v těchto oborech;

- 1/obecná správa vnitřní,
- 2/správa finanční,
- 3/správa zdravotní,
- 4/správa sociální a ochrana práce,
- 5/správa technická,
- 6/spravedlnost,
- 7/výživa,
- 8/zemědělství,
- 9/průmysl,
- 10/vnitřní obchod,
- 11/školsství, osvěta a informace,
- 12/doprava a pošty.

Počet a působnost pověřenectev bude ještě upravena zákonem.

Předsedu a členy SP jmenuje vláda, která je též odvolává a určuje kdo které pověřenectvo řídí. Člen SP nemůže být členem vlády. Slib skládají do rukou předsedy vlády.

SP vydává nařízení k provedení zákonů SNR a činí opatření v oboru zákonodárné působnosti SNR, které je odpovědný

Ve věcech celostátních je SP odpověden vládě, je povinen dbát směrnic a pokynů vlády, resp. příslušných ministrů. Ministr je oprávněn vykonávat svou pravomoc i přímo na Slovensku, avšak s vědomím pověřence.

Překročí-li opatření SP jeho pravomoc, je v rozporu s ústavou, celostátním zákonem, jednotným plánem a pod. může je vláda zrušit. Jednotlivý ministr může zastavit výkon opatření pověřence a věc předložit vládě, která může opatření pověřence zrušit.

Jmenování veřejných zaměstnanců, která přísluší vládě nebo jednotlivým ministrům vykonává na Slovensku Sbor pověřenců resp. jednotliví pověřenci. Při jmenování, která přísluší prezidentu republiky, předkládá SP své návrhy vládě, která je může vrátit. Ustanovení tato se netýkají však jmenování v oboru národní obrany, zahraničí a zahraničního obchodu.

Kapitola 6. Národní výbory.

Národní výbory jsou podle správní soustavy: místní, okresní, krajské.

Ústava tedy dává základ ke zřízení krajskému /župnímu/ Národní výbory vykonávají na území, pro které byly zvoleny veřejnou správou ve všech jejich oborech, zejména obecnou správou vnitřní, školskou, zdravotní, finanční a sociální,.

6

N.V. jsou odpovědny vyšším národním výborům. N.V. nižšího stupně jsou podřízeny národním výborům vyššího stupně, jakož i vládě, ministru vnitra a ostatním ministrům. Neplní-li řádně své úkoly, mohou být rozpuštěny. Finanční hospodářství národních výborů se děje v rámci státního finančního hospodářství.

Touto kapitolou byly vyřízeny četné spory, zejména pokud jde o kompetenci národních výborů mimo t.zv. politickou správu. Rovněž je tím vyřízena sporná otázka samosprávy, neboť nyní budou národní výbory státními orgány. Rovněž spor země nebo župy řeší návrh ve prospěch žup /krajů/.

Předúnorový požadavek gen.zpravodaje, aby byla i členům nv. poskytnuta imunita, není již v návrhu obsažen.

Kapitola 7. Soudy.

Hlavní změnou je zde to, že par.139 zavádí zásadně soudní senáty složené jednak ze soudců z povolání, jednak ze soudců z lidu. Výjimky stanoví zákon. Soudce z lidu povolávají příslušné národní výbory, pokud zákon nestanoví jinak.

Soudcové skládají slib, že budou zachovávat zákony, vykládat je v duchu ústavy i lidově demokratických řádů a rozhodovat nezájmově /par.142/.

Kompetence nejvyššího právního soudu není ústavou řešena. V předúnorových jednáních navrhl gen.zpravodaj podstatné omezení jeho pravomoci. Nynější návrh v par.136 pouze praví, že pro území celé republiky je zřízen; nejvyšší soud, nejvyšší vojenský soud a správní soud.

Kapitola 8. Hospodářské zřízení.

Výrobní prostředky jsou jednak národním, jednak družstevním a jednak soukromým majetkem.

Jenom národním majetkem mohou být:

nerostné bohatství a jeho těžba,

zdroje energie a energetické podniky,

doly a hutě,

průmysl zdravotnický a výroba předmětů sloužících lidu,

banky a pojišťovny,

železnice vzdušná doprava,

pošta, telegraf, telefon, rozhlas, televize, film,

průmyslové podniky nad 50 zaměstnanců/mimo lidová družstva/

Připouští se, aby národní majetek, který je zásadně v rukou státu, byl v menší míře ve vlastnictví komunálním.

Státu je vyhrazeno podnikání jednak v oboru národního majetku, jednak v oborech podle zákonů o znárodnění a o úpravě vnitřního a zahraničního obchodu.

Rozsah provedeného znárodnění nemůže být omezen.

Soukromé vlastnictví k drobným a středním podnikům pod 50 zaměstnanců je zaručeno ústavou, osobní majetek a dědické právo je rovněž zaručeno.

Soukromé vlastnictví k půdě je zaručeno do 50 ha, podle zásady: Půda patří těm, kdo na ní pracují.

Dále jsou zde ustanovení o jednotném hospodářském plánu. Osoby fyzické i právnické jsou povinny přizpůsobit svou

činnost jednotnému hospodářskému plánu.

Kapitola 9. Obecná ustanovení.

Zde jsou ustanovení o území, občanství, barvách republiky atd. Proklamuje se tu zásada krajského zřízení /par.167 odst 2 /.

Kapitola 10. Ustanovení závěrečná a přechodná.

Ústava nabude účinnosti dnem vyhlášení.

Krajské zřízení však až vydáním potřebného zákona.

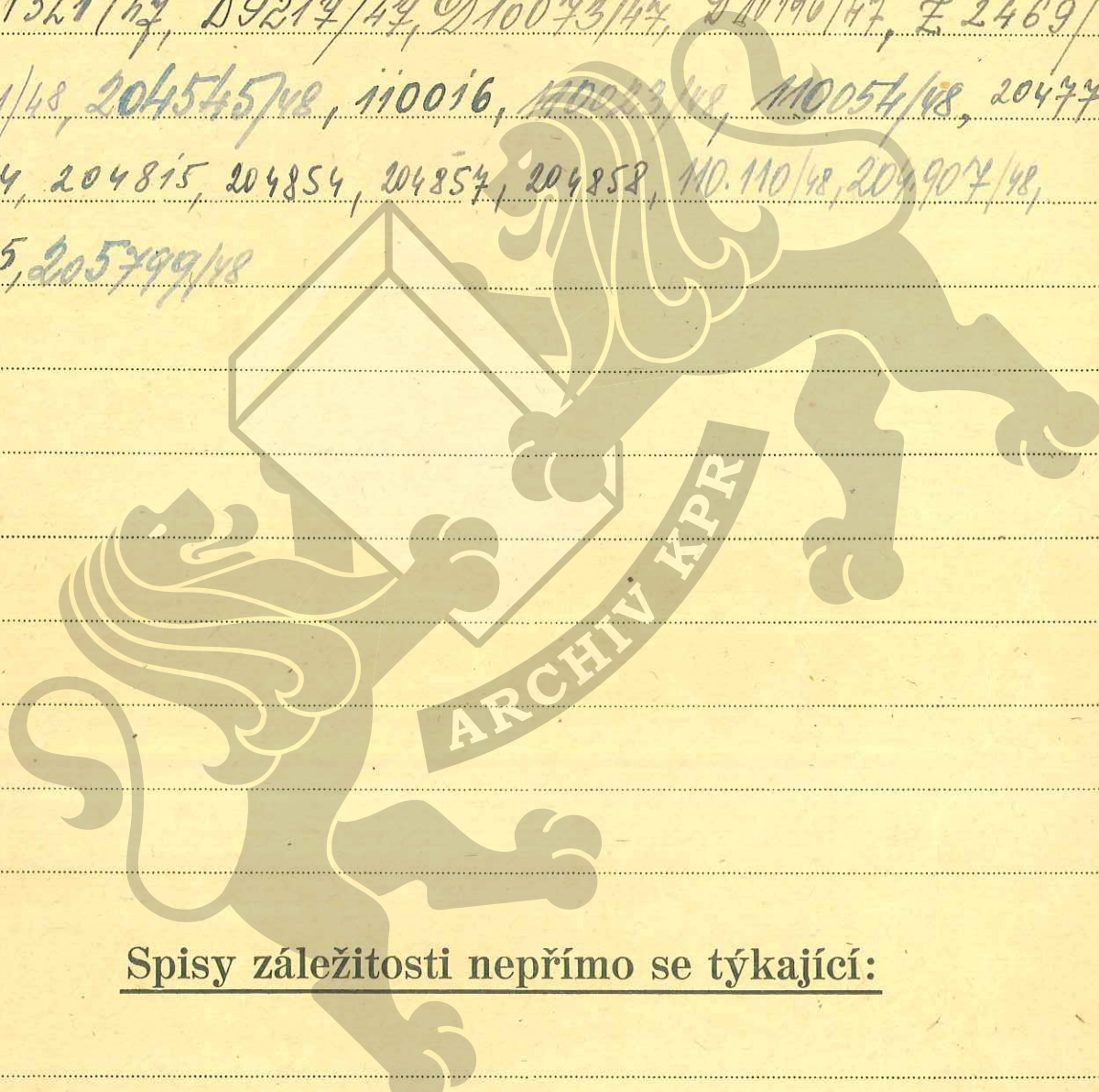
Národní shromáždění, které bude zvoleno patrně ještě podle volebního řádu, který bude přijat před ústavou, se bude podle par.174 považovat za Národní shromáždění zvolené podle této ústavy.

Kancelář presidenta republiky

Spisy záležitosti přímo se týkající:

2 1321/47, 2 9217/47, 2 10043/47, 2 10196/47, 2 2469/47,
100.471/48, 204545/48, 110016, 110023/48, 110054/48, 204772,
204814, 204815, 204854, 204857, 204858, 110.110/48, 204907/48,
110275, 205799/48

Spisy záležitosti nepřímo se týkající:

Věc:

Publikace „Zahajujeme rozpravu
o ústavě“

Lhůta:

Inv. č. 2042

ARCHITEKT
A STAVITEL

V Á C L A V P A Š E K

ZALOŽENO
ROKU 1898

PROVÁDÍ PROJEKTY A STAVBY TOVÁRNÍCH
KOMINŮ, ZAZDÍVKY PARNÍCH KOTLŮ A VOD.
TURBIN, VZORNÉ PLÁNY NA STAVBY A PŘE-
STAVBY HOSPODÁŘSKÝCH BUDOV

PLZEŇ, SUDOVA UL. 12

Telefon č. 317 - Pošt. spoř. č. 35.644

PROVÁDÍ VEŠKERÉ DRUHY STAVEB TOVÁR-
NÍCH, DOMŮ OBYTNÝCH, KANALISACÍ
DOMOVNÍCH, OPRAVY A BARVENÍ
FASÁD ATD.

V Plzni dne 27./4. 1948.

P. T.

Dovoluji si zaslati Vám své připomínky k návrhu naší nové Ústavy se žádostí, uznáte-li to za účelné uplatnit je svým vlivem na příslušných místech. Znáám Slováky ze své funkce předsedy živnostenského odboru Státní rady živnostenské před třiceti až dvaceti lety. Nebývali nikterak skromnými, spíše velice náročnými.

Velice často se na mne obraceli, abych tlumočil jejich přání a požadavky, když sami nedovedli je přednášet. Naši členové státní rady žertovně mne nazývali konsulem Slováků. Znáám Slováky i z osobního styku v Lučenci, Sv. Martině i v Báňské Štavnici. Byli vždy velice neskromnými, často sebeckými. V zájmu republiky bylo by záhodno, aby vládní orgány pro celou republiku byly jednotné, neboť jen tak docílilo by se opravdového sjednocení obou národů pro republiku tak žádoucí. Nedocílíme-li sjednocení nyní, pravděpodobně je nedocílíme nikdy-

ARCHITEKT A STAVITEL

VÁCLAV PAŠEK PLZEŇ

V. Pašek

KANCELÁŘ PRESIDENTA REPUBLIKY
30. IV. 48 * 20481 1/2
PŘÍLOHY: 1/1 REF.: 1/1

110057/48 204942/48
hry

Dr. Mlýč.

10. V. 1948

Číslo listu

02

Druh

TELEGRAM

Dodací číslo

KANCELAR PRESIDENTA REPUBLIKY

Číslo výpravní

204.907/48/10

Přijat

Vypraven

PRAHA HRAD KANCELAR PRESIDENTA REPUBLIKY

10. V. 48 110275/48

PRÍLOHY:

REF.

702= BENESOV U PRAHY 81 659 9.15=

Hod.

Služební údaje - dopravní cesta

VAZENY PANE PRESIDENTE

ZASILAME VAM TENTO POZDRAV PRAVE VE CHVILI KDY VAHLASUJETE NASI NOVOU USTAVU KTERA NAM PRACUJICIM PRINASI TOLIK NOVEHO A NA DUKAZ SVE PROSTE ODDANOSTI ROZHODLI JSME SE V DNESNI DEN UDELATI V NASI RUCNI CIHELNE KAZDY 500 CIHEL PRO VYSTAVBU NASEHO POSTIZENEHO NEVEKLOVSKA A VYSTAVBU NOVE REPUBLIKY = KAREL NESLEHA POST ZRIZENEC BENESOV DES DVORAK PODUSTOJNIK CSA BENESOV +++

11100

na opise^{vyř.} telegramu

Čís. 110.275/48.

V Praze dne 11. května 1948.

Místnímu národnému výboru
v Benesově

1101184 V. 01

Pana presidenta došel pozdravný telegram podepsaný panem Karlem Nešlehou, poštovním zřízencem a poddůstojníkem des. Dvořákem, z Benesova, jehož opis je připojen.

Kancelář presidenta republiky žádá, abyste odesílatelům vhodným způsobem tlumočili srdečné díky pana presidenta za tuto jejich milou pozornost.

13. V. 48 Matějovici

Za kanceláře:

Došlo:

Číslo:

Handwritten initials and numbers

Dr. Belanský.

Forma:

Vypravěno:

13. V. 48 Matějovici

KANCELÁŘSKÉ ODDĚLENÍ 1

Došlo:

Založeno: 13. IV. 1948

NIMR.

Dr. Ši.

O p i s.

Odevzdal předně MAP
ny. Sýkora psm
Kancelář 27. V. 1948

Č.j. 696 Pres.468.

V Praze 20.dubna 1948.

P.T.
Ústavodárné národní shromáždění,
ústavní výbor,
P r a h a II.

Masarykova akademie práce, vědecký ústav zřízený zákonem č.86 Sb. z 29.ledna 1920, zabývala se otázkou nové ústavy, ale poněvadž teprve v těchto dnech mohla si opatřiti text návrhu, dovoluje si, pro krátkost lhůty, upozorniti hlavně na to, že považuje za velmi důležité, aby v ústavě byly vyjádřeny také mravní zásady vzájemné spolupráce, jakož i vzájemního pochopení a důvěry mezi občany našeho státu. Také vzhledem k různým ethickým vadám jako na př. závistivosti, revnivosti, které našemu národu tolik škodí, doporučuje Masarykova akademie práce, aby byly v ústavě vyjádřeny i určité povinnosti morální.

Konkrétně navrhuje Masarykova akademie práce podle usnesení Sociotechnického ústavu Akademie, aby byl § 59 návrhu ústavy doplněn odstavcem třetím tohoto znění:

Sociální spravedlnost a mravní základ musí býti vždycky zásadou každého zákona.

Prosíme, aby návrhu Masarykovy akademie práce byla laskavě věnována pozornost a poručíme se

s projevem dokonalé úcty

za presidium
MASARYKOVY AKADEMIE PRÁCE

Prof. Ing. Dr. A. Pfeffer v. r., Ing. Artuš Sýkora v. r.,
generální tajemník. president.

Došlo: .....
Založeno: 3. VI. 48 Turek

KANDELÁŘ PRESIDENTA REPUBLIKY	
31. V. 48*205799	
PŘÍLOHY:	REF:

110275/48 - opadane!
MZ 2.6.48.
aa
g